

economic development. // Regional Economics: theory and practice. 2009. № 17 (110). P. 46–48).

3. Бухвальд Е., Изудин А. (2009), Внедрение бюджетирования, ориентированного на результат, на региональном и местном уровнях. // *Федерализм. – 2009. – № 3. – С. 93–108. (Boukhvald E., Eagoudin A. Implementation of performance budgeting on regional and local level. // The Federalism. – 2009. – № 3. – P. 93–108).*

4. Синявская С. (2008), Бюджетная БОР-машина. // *Стратегия и конкурентоспособность. – 2008. – № 5 (29). – С. 24–25. (Siniavskaya S. Budget PR-machine. // Strategy and Competitiveness. 2008. № 5 (29). P. 24–25).*

ІРИНА ТЕЛИЧКО

Науковий керівник:

к.е.н., доцент Лизун М. В.

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ ЕНЕРГОРЕСУРСІВ

Розвиток світової економіки супроводжується нарощуванням енергоспоживання, особливо в країнах, що динамічно розвиваються. Це викликало перш за все перенесення енергоємних виробництв у країни з меншою вартістю трудових ресурсів, в той час як найбільш розвинуті країни перейшли до ресурсозберігаючого типу економічного розвитку. Нерівномірність розміщення запасів енергоресурсів призвела до зростання обсягів міжнародної торгівлі ними та загострення конкуренції як світовому енергоринку, так і на регіональних ринках енергетичних ресурсів.

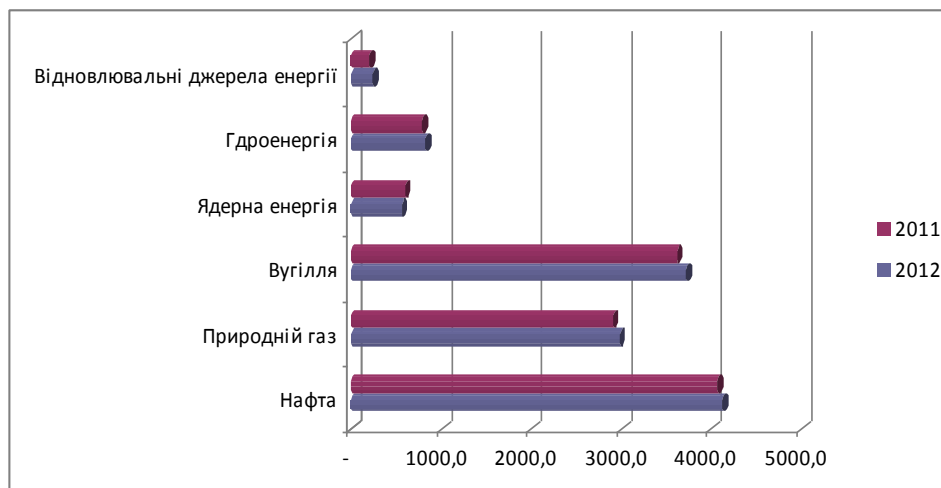
У той час як головними споживачами енергоресурсів є високорозвинені держави і країни Азії, основна частка світових запасів вуглеводнів сконцентрована в порівняно невеликій групі країн, що розвиваються та країн з перехідною економікою. Такі великі споживачі, як США, Євросоюз і Китай зосереджують свої як економічні, так і політичні ресурси для експансії на одні й ті ж ринки, що і призводить до зростання конкуренції.

В останнє десятиліття на світовому енергетичному ринку сформувалися наступні важливі тенденції, які при некерованому перебігу можуть загрожувати стійкості даного ринку [1]:

- зміна взаємовідносин між споживачами і виробниками, посилення конкуренції за обмежені енергоресурси;
- високі темпи зростання енергоспоживання і зміна його регіональних пропорцій;
- висока частка і зростаючі обсяги споживання органічного палива;
- уповільнення темпів зростання пропозиції енергії;
- зміна структури пропозиції енергоресурсів та підвищення ролі окремих постачальників;
- зростання цін на енергоносії та їх волатильність;

➤ зростання обсягів міжнародної торгівлі енергоносіями, розвиток інфраструктурної складової постачань енергоресурсів і загострення ризиків.

У сучасному світовому енергетичному балансі домінуючі позиції займають нафта, вугілля та природний газ (рис. 1.1.) На думку експертів, в довгостроковій перспективі буде посилюватись, діюча протягом попередніх 25 років, тенденція диверсифікації світового енергетичного балансу, тобто зближення частки основних енергоресурсів у виробництві первинної енергії. Зменшення частки нафти будуть компенсувати природний газ, атомна енергетика та відновлювальні джерела енергії [2].



*Складено автором на основі British Petroleum [3]

Рис. 1.1. Енергетичний баланс світу, млн. т. н. е.*

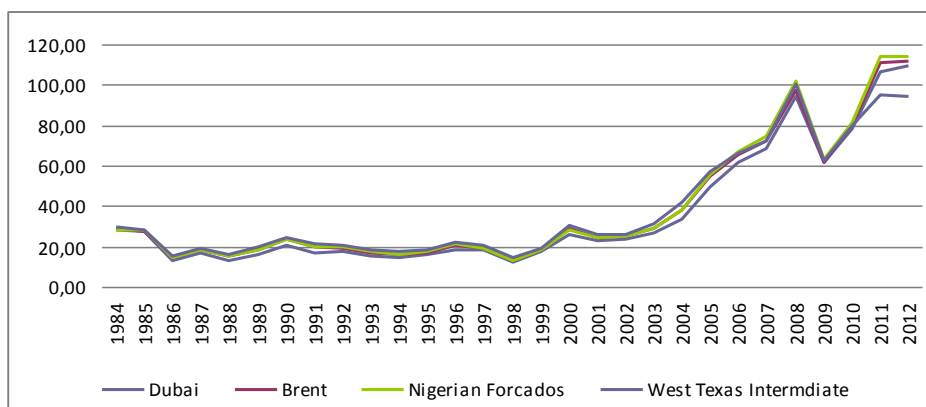
Світовим лідером за запасами мінеральної енергетичної сировини залишається регіон Близького Сходу, на частку якого в 2012 р. припадало 48% нафти і 36% газу (для РФ аналогічні показники склали 5,3% і 21,4% відповідно). Суттєвим є те, що 28% світових запасів газу містить в собі родовище «Південний Парс», що знаходиться на території Ірану і Катару. На сучасному етапі у світовій економіці нафта залишається домінуючим енергоносієм, забезпечуючи більш 1/3 сумарних потреб і, перш за все, – транспортного сектора. За даними British Petroleum, до країн з найбільшими доведеними запасами нафти, належать: Венесуела, Саудівська Аравія, Канада, Іран, Ірак, Кувейт, ОАЕ, Росія. Найбільші доведені запаси природного газу зосереджені в Росії, Ірані, Катарі та Туркменістані, США, Саудівській Аравії, ОАЕ, Венесуелі [3].

У світі за масштабами виробництва і споживання енергоресурсів виділяються три найбільші енергетичні держави – Китай, США, Росія, а також об'єднана Європа (проводить узгоджену енергетичну політику в рамках Євросоюзу). Китайська економіка, що розвивалася в останні кілька років динамічніше економік інших країн, за минуле десятиліття в два з половиною рази збільшила споживання і вироблення енергетичних ресурсів, і вже в 2005 р. наздогнавши США з виробництва енергоресурсів, надалі закріпила за собою світове лідерство за даним показником. США залишаються масштабним і

відносно стабільним споживачем первинної енергії. У результаті активного освоєння нових національних ресурсів (переважно газу) самозабезпечення країни за останні 5 років зросло на 11%, потреба в зовнішніх джерелах знизилася з 720 млн. до 460 млн. т н.е. Росія (третій у світі виробник і споживач енергоресурсів), традиційно експортуючи вуглеводні і нарощуючи з кінця 90-х рр. обсяги їх поставок, за сукупним експортом всіх видів палива за останнє десятиліття є найбільшим у світі нетто-експортером [4].

До числа 10 найбільших нетто-імпортерів енергоресурсів (40% світового виробництва і 58% споживання) крім Китаю відносяться такі країни, як Японія – близько 410 (млн. т. н. е.), Німеччина та Індія – приблизно по 210, Республіка Корея – 220. У багатьох країнах при обмеженості внутрішніх енергоресурсів спостерігалось посилення їх залежності від зовнішніх поставок по мірі їх економічного зростання. Так, з 2000 р. по 2012 р. зросло значення імпорту в забезпеченні паливом Японії – з 81% до 87%, Індії – з 28% до 37%, Німеччині – з 64% до 66%. У цілому досить висока залежність від імпорту характерна для таких країн, як Японія, Республіка Корея, Тайвань (86–89%), а також Іспанія. Дещо меншу напруженість відчуває Франція (53%), яка спирається на атомну енергетику [6].

Особливою тенденцією на світовому ринку енергоресурсів стало подолання в 2011 р. середньорічною ціною на нафту психологічного бар'єру в 100 дол. США/бар. Загалом за вказаний рік ціна нафти Brent досягла 111 дол. США/бар. (що виявилось на 39,4% вище аналогічного показника 2010 р.) і аж до кінця 2012 р. утримувалася на рівні 112 дол. США. Багато в чому це стало наслідком специфіки нафтового ринку, ціна на якому знаходиться під впливом трьох основних чинників: попит та пропозиція, геополітика, а також прагнення нафтовиробників генерувати постійний потік фінансових коштів від продажу сировини [7].

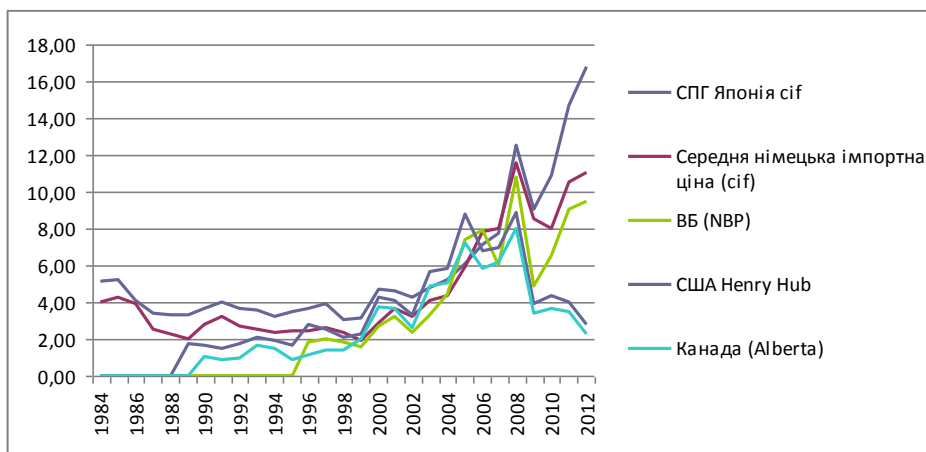


*Складено автором на основі British Petroleum [3]

Рис. 1.2. Динаміка цін на основні сорти нафти, дол.США/барель*

І ще один ціновий феномен мав місце на нафтовому ринку в 2011–2012 рр. Внаслідок розширення видобутку нафти в США і Канаді, завдяки впровадженню технологій розробки нетрадиційних видів сировини, відбулися істотні зміни в регіональних співвідношеннях попиту і пропозиції, що призвело до різкого зниження внутрішніх цін на енергетичні товари. Так, якщо за останні

20 років ціна західно-техаської нафти WTI, як правило, перевищувала ціну Brent в середньому на 6–7%, то в 2010 р. дані показники практично зрівнялися (на рівні 79,8 дол. США/бар.) В 2011 р. ситуація кардинально змінилася – ціна нафти Brent на 17% перевершила ціну WTI, перевищення в 18% зберігалось і майже весь 2012 р., досягнувши в кінці року рекордних 25%.



*Складено автором на основі British Petroleum [3]

Рис. 1.3. Динаміка цін на природній газ на основних торговельних майданчиках світу з 1984 по 2012 роки.*

На рис.1.3. ми бачимо практично одночасне зростання цін на природний газ на провідних торговельних майданчиках світу, і що така ситуація на ринку тривала до 2008 року. Чітка динаміка зростання до 2005 року прослідковувалась на торговельному майданчику США – Henry Hub, тоді як у 2006 році ріст зупинився, що пов'язано з освоєнням нетрадиційного газу. Різке падіння цін на газ на основних торговельних майданчиках спричинила світова фінансова криза у 2008 році.

Отже, для світової енергетики початку ХХІ ст. характерним є випереджаючі можливості видобутку та економії збільшення потреб в енергоносіях економік країн світу. Невідповідність регіонів розміщення запасів викопних видів енергоресурсів, місць їх основного видобутку та регіонів найбільшого споживання викликають в цих умовах суттєве зростання міжнародної торгівлі енергоресурсами, яка є основним чинником як посилення могутності та впливовості окремої групи країн (експортерів), так і поглиблення залежності від цих країн тих, які є імпортерами. У свою чергу, останні вживають заходи щодо зменшення можливостей впливу на них із зовні шляхом розгортання жорсткої боротьби з першими за право контролювати шляхи транспортування відповідних енергоносіїв, а також шляхом зміни структури своїх балансів споживання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Тренды и сценарии развития мировой энергетики в первой половине ХХІ века / А. М. Белогорьев, В. В. Бушуев, А. И. Громов, Н. К. Куричев, А. М. Мастепанов, А. А. Троицкий. Под ред. В. В. Бушуева. – М.: ИД «ЭНЕРГИЯ», 2011. – 68 с.

2. U.S. Energy Information Administration / International Energy Outlook 2013. EIA. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eia.gov/forecasts/aeo/pdf/0383%282013%29.pdf>.

3. Statistical Review of World Energy 2012. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bp.com>.

4. Энергия и энергоресурсы в глобальной экономике : учебное пособие / И. А. Максимцев [и др.]; под науч. ред. д-ра экон. наук, проф. С. Г. Ковалева. – СПб. : Изд-во СПбГУЭФ, 2012. – 167 с.

5. Асоціація «KAZENERGY» Мировой рынок энергетики: Трансформация трендов. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kazenergy.com/ru/6-50-2011/3762-2012-01-31-10-33-49.html>.

6. International Energy Agency / World Energy outlook 2013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eia.gov/forecasts/ieo/pdf/0484%282013%29.pdf>.

7. Институт энергетической стратегии [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.energystrategy.ru

СТЕПАН ХРОМИШИН

Науковий керівник:

к.е.н., ст. викладач Карась О. С.

ОСНОВНІ МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ В ТУРИСТИЧНОМУ БІЗНЕСІ

За останні роки величезний вплив на розвиток туристичного бізнесу належить Інтернет-технологіям за допомогою яких у глобальній павутині розміщена інформація присвячена зростанню туристичної індустрії, різні сайти туристичних фірм, агентств, пансіонатів, санаторіїв, готельних комплексів, баз відпочинку.

За визначенням яке дає М. А. Морозов, «Інтернет – це всесвітня комп'ютерна мережа, що дає змогу користувачам з різних куточків планети здійснити обмін інформації і спільно використовувати комп'ютерні ресурси» [1, с. 30].

А. Д. Чудновський трактує: що мережа Інтернет – сукупність вузлів які поєднані між собою за допомогою каналів зв'язку. Кожний вузол – це один або декілька масивних комп'ютерів-серверів, які в основному працюють за допомогою операційної системи UNIX. Часто ці комп'ютери називаються головними, або хост-комп'ютерами. Управляє вузлом або підмережею вузлів організація-власник, яка називається провайдером. До серверів здійснюють підключення безліч споживачів. Провайдери, які здійснюють це підключення, надають користувачеві платно або безкоштовно ряд послуг: доступ до інформації, можливість користування електронною поштою, обміну інформацією в режимі реального часу та ін. [2, с. 47].